

PŘIPOMÍNKY

k materiálu Ministerstva spravedlnosti

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění pozdějších předpisů

V Praze dne 27. ledna 2023
Č. j.: 12/6000/2023

A. Zásadní obecné připomínky k předloženému materiálu

1. Pro Hospodářskou komoru ČR (dále jen „HK ČR“) jde o materii zásadní důležitosti. Efektivní vynucování práva je předpokladem udržitelného rozvoje ekonomiky. Speciálně v závazkovém právu není taková efektivita možná bez přiměřených podmínek pro práci soudních exekutorů. Proto HK ČR zcela rozumí a přisvědčuje záměru valorizovat exekutorský tarif.
2. Nicméně HK ČR považuje návrh za vnitřně rozporný, když na je jedné straně předkládána přesvědčivá a podrobná argumentace ve prospěch potřeby nominálního zvýšení odměny a náhrad v exekučním tarifu, aby reálně došlo k dorovnání potenciálních příjmů, na druhé straně však bez jakéhokoli odůvodnění a analýzy předkladatel navrhuje nepochybné snížení, a to i v těch oblastech, v nichž zjevně od roku 2006 došlo k nárůstu agendy a celkových nákladů exekutora. Minimální výše odměny nebyla zvýšena nikdy, resp. byla v mezidobí dokonce snížena na částku 2 000 Kč. Přesto navrhovaná úprava u podstatné části exekučních řízení nominálně snižuje jak odměnu, tak paušální náhradu hotových výdajů. Toto činí bez jakékoliv věcné argumentace, poněkud nelogicky v příkrém rozporu s prezentovaným záměrem návrhu ministerstva i ekonomickou realitou. Stručně řečeno – exekutoři ve srovnání s rokem 2006 činí výrazně více úkonů, jejichž jednotkové náklady také vzrostly, ale předkladatel navrhuje snížit potenciální příjmy, ačkoliv přiznává, že výkon exekuční činnosti dnes není rentabilní a je ohrožena vymahatelnost práva. Návrh adekvátním způsobem zvyšuje pouze odměny u nepeněžitých plnění (v průměru o 33 až 50 %), avšak exekuce na nepeněžitá plnění představují pro exekutora odhadem pouze 1 až 3 % exekuční agendy. U agendy k vymození peněžitě povinnosti dochází pouze k marginálnímu navýšení. U velké množiny těchto exekucí naopak dochází k nominálnímu snížení. Předkladatel nijak nekvantifikuje takovou změnu ani blíže neuvádí, jak se toto opatření, které jde přímo proti předkladatelem vytyčenému cíli, projeví na rentabilitě výkonu exekuční činnosti, jejímž prostřednictvím se zajišťuje kvalita výkonu exekuční činnosti, tj. vymahatelnost práva v ČR.
3. Ministerstvem navrhované nastavení exekutorského tarifu ve spojení s tím, že již nyní existují neobsazené exekutorské úřady, protože se činnost exekutora stává výdělečně nezajímavou profesí, povede ke snížení příjmů malých exekutorských úřadů, a tedy pravděpodobně k dalšímu nárůstu počtu neobsazených exekutorských úřadů. HK ČR nadále upřednostňuje stávající hospodářskou soutěž mezi soudními exekutory, kdy konkrétního exekutora označí oprávněný

(věřitel). Je-li navrhovanou vyhláškou implicitně sledován záměr koncentrovat trh soudních exekutorů, tedy pomocí finančních nástrojů potvrdit ústup od opakujících se návrhů zavést tzv. teritorialitu, bylo by vhodné takový cíl zmínit v důvodové zprávě. Předpokládáme, že ministerstvo v uvedeném kontextu analyzovalo efekty navrhované novely i širěji než jen z hlediska jejích dopadů na strukturu exekutorských úřadů. Pro zajištění fungování „trhu veřejných služeb zajišťujících výkon rozhodnutí“ v širším smyslu je důležitý i další aspekt férového formování podmínek, protože exekutorské úřady nejsou často již nyní s to konkurovat soudům. V uvedeném kontextu se HK ČR obává naplňování hypotézy, že čím více je podfinancován exekutorský úřad, tím méně je úspěšný věřitel. HK ČR by uvítala, pokud by ministerstvo zveřejnilo provedené analýzy a své strategické záměry, nikoliv nezbytně bezprostředním doplněním důvodové zprávy k předmětné vyhlášce.

4. HK ČR považuje za iracionální rozlišovat výši odměny a paušální náhrady na nákladech exekuce podle výše jistiny dluhu, nikoliv podle složitosti, namáhavosti a nákladovosti úkonů provedených v rámci exekučního řízení. Taková regulace je sice jednoduchá, zato však odtržená od reality a zcela nahodilá, protože exekuční řád nezná jednodušší či zkrácené řízení pro bagatelní pohledávky. HK ČR se domnívá, že jde o velice sporné prosazování prvků sociální politiky do úpravy výkonu exekuční činnosti.

5. Předkladatel zcela bez jakéhokoliv odůvodnění či analýzy stanovuje dvě různé hranice (jinou pro odměnu a jinou pro náhrady hotových výdajů), čímž se pokouší celý systém rozhodování o nákladech exekuce ještě více znepřehlednit. Rozhodovací činnost bude náročnější, a tím pro soudního exekutora i nákladnější, ale bude komplikovaná i pro dlužníky jako samotné adresáty norem, kteří již dnes mají velké problémy s pochopením právní úpravy odměňování soudních exekutorů.

B. Zásadní konkrétní připomínky k předloženému materiálu

1. Připomínka k Čl. I bodu 1. § 6 odst. 3

Navrhujeme v ustanovení § 6 odst. 3 vypustit obě písmena a) a b) a místo nich doplnit slova „3 000 Kč“, takto:

„(3) Odměna podle odstavce 1 činí nejméně 3 000 Kč.

~~a) 2 000 Kč za exekuci, v níž jistina vymáhané pohledávky nepřesahuje 2 000 Kč, nebo za exekuci, v níž není vymáhána jistina,~~

~~b) 3 000 Kč za exekuci neuvedenou v písmeni a).“~~

Odůvodnění:

Předkladatel navrhuje upravit minimální odměnu v pásmech, což je zcela nelogické. Není patrné, z jakého důvodu byla zvolena právě hranice 2 000 Kč na jistině. Není srozumitelné, z jakého důvodu se má totéž aplikovat i u exekucí, kde není vůbec vymáhaná jistina. U výkonu exekuční činnosti je třeba mít na zřeteli, že exekutor musí provádět úkony v obdobném rozsahu bez ohledu na výši pohledávky a že jeho zaměstnanci ani dodavatelé nemají mzdy ani položky na fakturách rozděleny podle toho, jakou výši jistiny exekutor v exekuci vymáhá. Minimální odměna slouží ke stanovení minimální, relativně důstojné výše odměny zohledňující fakt, že povinné úkony musí exekutor vykonat bez ohledu na předmět řízení. Zásadním argumentem je fakt, že pokud by vymožení nominálně nižší částky do 2 000 Kč bylo skutečně jednodušší, nemohly by tyto exekuce trvat léta, jejich podíl na celkovém počtu exekutory vedených exekucí by byl zanedbatelný a zákonodárce by nemusel nikdy přijímat úpravu povinného zastavování bagatelních exekucí, v nichž nebylo za tři roky od vyznačení doložky provedení exekuce nic vymoženo.

Vymáhání pohledávek do 2 000 Kč není a v praxi ani nemůže být jednodušší už jen proto, že jde o pohledávky na „balastních“ dluzích jako jsou pokuty, pojištění, poplatky, přirážky k jízdě často za osobami, které se na doručovací adrese nezdržují, často nemají účty a legální zaměstnání a jejich dohledání a přiměnění k plnění je tím ztíženo a spojeno naopak se zvýšenými náklady oproti „pochvilnému povinnému“, který alespoň bydlí na doručovací adrese, pracuje a má účet.

Druhým problémem návrhu je používání pojmu jistina v exekučním řízení, které v praxi přináší velké problémy (naposledy při aplikaci pravidel tzv. Milostivého léta). Z pohledu exekuční činnosti je zcela nerozhodné, zda vymáhaná povinnost v určité výši je podle hmotněprávního hlediska jistinou dluhu či příslušenstvím. To nakonec odráží i současná tarifní úprava tak, že se odměna počítá z tzv. základu, kterým je „výše exekutorem vymoženého plnění nezahrnujícího náklady exekuce a náklady oprávněného.“

Argumentace předkladatele délkou řízení, resp. složitostí je lichá, což lze dokumentovat na následujících příkladech:

a. Bude-li vedena exekuce pouze k vymožení 3 000 Kč na jistině (bez nákladů exekuce a nákladů oprávněného), bude odměna exekutora činit 3 000 Kč.

b. Bude-li vedena exekuce k vymožení 1 500 Kč na jistině (protože jistinu např. povinný částečně uhradil před exekucí) a 11 000 Kč příslušenství přiznaného soudy v nalézacím řízení (náklady nalézacího řízení úrok, úrok z prodlení, penále zdravotního pojištění atp.), bude odměna exekutora činit 2 000 Kč, ačkoliv reálně vymohl 12 500 Kč.

c. Bude-li vedena exekuce k vymožení 0 Kč na jistině (protože jistinu povinný zcela uhradil před exekucí) a 18 000 Kč příslušenství přiznaného soudy v nalézacím řízení (náklady nalézacího řízení úrok, úrok z prodlení, penále zdravotního pojištění atp.), bude odměna exekutora činit 2 700 Kč, ačkoliv reálně vymohl 18 000 Kč.

Z příkladů jasně vyplývá, že za obdobnou práci je exekutor honorován jinak v závislosti na tom, jaká je struktura dluhu, kterou nemůže nijak ovlivnit a její složení je zcela mimo jeho dispozici, ale i jeho faktický zájem. Vázat odměnu exekutora na to, zda a jak velkou jistinu dluhu vymáhá, je chybné, neboť to vyvolá zjevné nerovnosti a povede k absurdním závěrům. Navíc není jasné, k jakému rozhodnému okamžiku se má výše „vymáhané jistiny“ posuzovat a jak se procesně bude reagovat na případné změny ve výši vymáhané jistiny, jak se bude postupovat v případě spojování exekucí atp.

Z všech shora uvedených důvodů požadujeme sjednotit výši náhrady na předkladatelem navrhovaných 3 000 Kč.

2. Připomínka k Čl. I bodu 6. § 11 odst. 1 písm. a)

Navrhujeme tento novelizační bod vypustit a ponechat původní znění ustanovení § 11 odst. 1 písm. a).

Odůvodnění:

Navrhovaná právní úprava snížení odměny i paušální náhrady hotových výdajů o 10 % při plnění dlužníkem po doručení výzvy a pod tlakem exekuce ve lhůtě podle § 46 odst. 6 exekučního řádu je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. Taková úprava navíc ignoruje historické okolnosti zavedení této „úlevy“ na nákladech exekuce i ekonomické dopady takové změny, které budou částečně retroaktivní. Jediným argumentem je pouze předpoklad, že snížení odměny na 40 % odměny by mělo zvýšit motivaci povinných k tomu, aby splněním vymáhané povinnosti přispěli k tomu, že exekuce bude ukončena dříve, než začnou vznikat další náklady spojené s jejím provedením. Faktem ale je, že podíl dobrovolných plnění na celkovém počtu úspěšně ukončených exekucí se ani po snížení odměny a náhrad při dobrovolném plnění nezvýšil. Klíčovou motivací

povinného k dobrovolnému plnění není sleva, ale hrozba provedení exekuce a ztráty majetku. Stejný argument předkladatel použil také k odůvodnění snížení odměny vyhláškou č. 441/2016 Sb., přičemž jej nyní opakuje, aniž by jej potvrdil nebo vyvrátil analýzou dopadů této předchozí změny. Návrh snižuje příjmy exekutorů i v exekucích, které jsou nad předkladatelem stanovené hranice jistiny dluhu, čímž se ještě umocňuje vnitřně rozporný návrh vyhlášky, jehož deklarovaným cílem by naopak mělo být zajištění rentability výkonu exekuční činnosti.

3. Připomínka k Čl. I bodu 7. § 11 odst. 2

Navrhujeme v ustanovení § 11 odst. 2 vypustit obě písm. a) a b) a místo nich doplnit slova „3 000 Kč“, takto:

*„(2) Zanikne-li pověření exekutora k vedení exekuce rozhodnutím soudu o vyloučení exekutora nebo o zastavení exekuce anebo změnou exekutora podle § 51 písm. a), b) a d) zákona a nestanoví-li se dále jinak, činí odměna exekutora, jehož pověření zaniklo, **3 000 Kč**“*

~~a) 2 000 Kč v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž jistina vymáhané pohledávky nepřesahuje 2 000 Kč, nebo v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž není vymáhána jistina,~~

~~b) 3 000 Kč v exekuci neuvedené v písmeni a).“~~

Odůvodnění:

Viz odůvodnění k ustanovení § 6 odst. 3.

4. Připomínka k Čl. I bodu 9. § 13 odst. 1

Navrhujeme v ustanovení § 13 odst. 1 vypustit obě písm. a) a b) a místo nich doplnit slova „4 500 Kč“, takto:

*„(1) Exekutorovi náleží v souvislosti s výkonem exekuční činnosti náhrada hotových výdajů v paušální částce **4 500 Kč**“*

~~a) 3 000 Kč v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž jistina vymáhané pohledávky nepřesahuje 10 000 Kč, nebo v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž není vymáhána jistina,~~

~~b) 4 500 Kč v exekuci neuvedené v písmeni a).“~~

Odůvodnění:

Z návrhu není patrné, proč v případě, že předmětem exekuce je malá nebo žádná jistina a podstatnou část vymáhané povinnosti tvoří příslušenství převyšující třeba i částku 10 000 Kč, má mít exekutor nárok na nižší paušální náhradu oproti exekutorovi, který vymáhá právě jen jistinu ve výši 10 001 Kč, tj. v čem je součet průměrných hotových výdajů a věcných režijních nákladů, které by měl paušál pokrývat, rozdílný v obou množinách exekucí. Předkladatelova argumentace, že exekutor může požadovat reálné hotové výdaje, pomíjí fakt, že z náhrad exekutor musí hradit také věcné režijní náklady, které nejsou kryty odměnou (nájem, energie, pořízení a údržba ICT, kancelářského vybavení atp.). Nadto to vede k dalšímu zvýšení nákladů na rozhodování a řešení sporů o náklady u exekutorů i soudů. Z uvedených důvodů požadujeme sjednotit výši náhrady na předkladatelem navrhovaných 4 500 Kč.

5. Připomínka k Čl. I bodu 10. § 13 odst. 2

Navrhujeme ustanovení § 13 odst. 2 upravit takto:

„(2) Náhrada podle odstavce 1 zahrnuje zejména jednotlivé soudní a jiné poplatky nepřevyšující 1 000 Kč, cestovní výdaje, výdaje na doručování písemností prostřednictvím veřejné datové sítě“

do datové schránky nebo na elektronickou adresu, poštovné související s doručováním písemností podle § 44 odst. 1 věty druhé zákona vyrozumění o zahájení exekuce, výzvy ke splnění vymáhané povinnosti, exekučního příkazu povinnému a manželovi povinného, prvního usnesení o odkladu exekuce povinnému a manželovi povinného, usnesení o návrhu na zastavení exekuce podaného ve lhůtě podle § 46 odst. 6 zákona povinnému a manželovi povinného, příkazu k úhradě nákladů exekuce povinnému nebo první kopie exekučního spisu, úhrady osobám provádějícím přepravu zásilek, telekomunikační poplatky, odborná vyjádření, opisy, fotokopie a náhrady nákladů na vložení či získání dat z centrálních informačních systémů.“.

Odůvodnění:

Výčet doručovaných listin, které jsou součástí paušálu, je natolik široký, že se tím fakticky maří snaha předkladatele povinné motivovat ke zřízení datové schránky. Rozšiřování digitálního komunikačního kanálu přitom zefektivňuje proces vymáhání. Náhrada poštovného za doručování drtivě většiny písemností zůstane v rámci paušálu.

6. Připomínka k Čl. I bodu 12. § 13 odst. 4

Navrhujeme v ustanovení § 13 odst. 4 vypustit obě písm. a) a b) a místo nahrazované částky "1 750 Kč" doplnit slova „2 500 Kč“ takto:

(4) Splní-li povinný ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti vymáhaný nárok a uhradí-li zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného, náleží exekutorovi namísto náhrady podle odstavce 1 náhrada hotových výdajů v paušální částce ~~1 750 Kč~~ 2 500 Kč

a) ~~1 200 Kč v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž jistina vymáhané pohledávky nepřesahuje 10 000 Kč, nebo v exekuci vedené k vymožení peněžitého plnění, v níž není vymáhána jistina,~~

b) ~~1 800 Kč v exekuci neuvedené v písmeni a).~~“.

Odůvodnění:

Navržené zvýšení minimální odměny u jistiny o 50 Kč za současného výrazného snížení paušální náhrady hotových výdajů u jistiny do 10 000 Kč nejenže odporuje předkladatelovu tvrzení o potřebě zajištění rentability, a tím kvality výkonu činnosti exekutora, ale popírá fakt, že skutečné hotové náklady na provádění všech úkonů exekuční činnosti od roku 2006 podstatně vzrostly. Mezi lety 2009 a 2022 se v důsledku častých legislativních změn výrazně proměnila agenda soudního exekutora, a to vedlo ke zvýšení nákladů na mzdy zaměstnanců a provoz exekutorského úřadu. Exekutor má výrazně více, zejména rozhodovacích (nákladných), povinností, tedy při vymáhání stejné exekuce oproti stavu v minulosti dnes musí vykonávat více úkonů než dříve a doručuje více písemností za daleko dražší poštovné. Na tom nic nemění ani změny v oblasti zřizování datových schránek, které pouze dílčím způsobem snížily nárůst celkových nákladů na poštovné. Nájemné, poštovné, skladné, náklady na inzerci dražby, pohonné hmoty, kancelářské potřeby, energie atp. od roku 2006 výrazně zdražily a není možné toto zdražení popírat snížením odměn a paušálních náhrad, což platí i pro plnění poskytnutá pod tíhou exekuce dlužníkem ve lhůtě podle § 46 odst. 6 exekučního řádu.

7. Připomínka k Čl. II Přechodná ustanovení

Zejména pokud by předkladatel neakceptoval návrhy HK ČR směřující k nesnižování exekutorského tarifu, bude zásadní nová úprava přechodných ustanovení. Navrhujeme je reformulovat podle principu vyvážené nepravé retroaktivity tak, aby se vyšší náhrady a odměny aplikovaly zásadně ve všech řízeních, která nebyla skončena, a náležely exekutorovi všude tam, kde bude po účinnosti vyhlášky činit úkony směřující k vymožení povinnosti.

Odůvodnění:

Navržená přechodná ustanovení jsou retroaktivní. V případě exekucí zahájených do 1. dubna 2017 tam, kde by nově byla odměna nižší než 3 000,- Kč, by šlo o retroaktivitu pravou. Pro exekuce zahájené do 31. března 2017 vedené pro jistinu ve výši 2 000 Kč nebo její příslušenství dnes platí minimální odměna 3 000 Kč, avšak od 1. července 2023 má být dle předkladatele snížena na 2 000 Kč. Pro exekuce zahájené do 30. června 2023 vedené pro jistinu do 10 000 Kč s příslušenstvím nebo její příslušenství, jakkoli je vysoké, je předkladatelem navrhováno snížení paušální náhrady hotových výdajů z dnešních 3 500 Kč na 3 000 Kč, aniž by předkladatel vzal v potaz, že ve skutečnosti může být exekuce vedena pro částky v řádu desítek či stovek tisíc korun.

C. Doporučující připomínka k předloženému materiálu

1. Připomínka k Čl. III Účinnost

Pokud to legislativní proces umožní, doporučujeme dřívější účinnost novelizovaného exekutorského tarifu, např. již od 1. dubna 2023.

Odůvodnění:

Akutní význam zajištění kvality výkonu exekuční činnosti naplňuje podle HK ČR předpoklady k možné výjimce v podle § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.